

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Επίθετα λέγονται οι λέξεις που φανερώνουν **τι λογής** είναι τα ουσιαστικά τα οποία συνοδεύουν, δηλαδή **ποια ποιότητα ή ιδιότητα** έχουν τα ουσιαστικά. Τα επίθετα συνοδεύουν πάντα ένα ουσιαστικό, που είτε υπάρχει στην πρόταση είτε εννοείται. Π.χ. ο **όμορφος** κήπος, η **ψηλή** κοπέλα.

Τα επίθετα έχουν **τρία γένη**: αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο. Π.χ. ο καλός – η καλή – το καλό.

Τα επίθετα **συμφωνούν με το ουσιαστικό** που συνοδεύουν ως προς τον **αριθμό, το γένος και την πτώση**. Π.χ. το σπάνιο βιβλίο (το ουσιαστικό βιβλίο είναι ουδέτερου γένους, ενικού αριθμού, ονομαστικής πτώσης, άρα και το επίθετο που το συνοδεύει θα πρέπει να μπει σε ουδέτερο γένος, στον ενικό αριθμό και στην ονομαστική πτώση).

Τα επίθετα **κλίνονται όπως τα ουσιαστικά** που έχουν τις ίδιες καταλήξεις. Διαφορετική κλίση ακολουθούν τα επίθετα που λήγουν σε: **-ύς, -ιά, -ύ** (φαρδύς, φαρδιά, φαρδύ) και **-ής, -ιά, -ί** (βυσσινής, βυσσινιά, βυσσινί). Τα επίθετα **τονίζονται** σε όλες τις πτώσεις **στην ίδια συλλαβή** που τονίζονται και στην **ονομαστική του αρσενικού**.

ΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΕ –ΜΕΝΟΣ ΚΑΙ –ΜΜΕΝΟΣ

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ

Η **παθητική μετοχή** έχει **τρία γένη**: αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο, **δύο αριθμούς**: ενικό και πληθυντικό και **κλίνεται όπως και τα επίθετα**.

Η **παθητική μετοχή παρακειμένου** έχει κατάληξη σε **–μένος, -μένη, -μένο** για όλα τα ρήματα. Η μετοχή του παθητικού παρακειμένου σχηματίζεται αν στο **θέμα του αορίστου της παθητικής φωνής**, προσθέσουμε την κατάληξη **–μένος, -μένη, -μένο**. Π.χ. Ενεστώτας:

λύνομαι, Παθητικός Αόριστος: λύθηκα, Μετοχή Παθητικού Παρακειμένου: λυμένος, λυμένη, λυμένο.

Αναλυτικά:

- ✚ Τα ρήματα σε **-ώνω** έχουν μετοχή σε **-ώμενος**. Π.χ. τεντώνω – τεντωμένος.
- ✚ Τα ρήματα σε **-αίνω** έχουν μετοχή σε **-ημένος**. Π.χ. μαθαίνω – μαθημένος.
- ✚ Τα ρήματα σε **-εύω** έχουν μετοχή σε **-εμένος**. Π.χ. μαζεύω – μαζεμένος. **Εξαιρούνται** τα: βραβεύω – βραβευμένος, εκπαιδεύω – εκπαιδευμένος.
- ✚ Τα ρήματα σε **-ίζω** έχουν μετοχή σε **-σμένος**. Π.χ. γυρίζω – γυρισμένος, αθροίζω – αθροισμένος, δακρύζω – δακρυσμένος.
- ✚ Τα ρήματα σε **-υνω** έχουν μετοχή σε **-υσμένος** και **-υμένος**. Π.χ. μολύνω – μολυσμένος, διευκολύνω – διευκολυμένος. **Εξαιρούνται** τα: αποθαρρύνω – αποθαρρημένος, επιβαρύνω – επιβαρημένος.

Τα ρήματα της **Β' συζυγίας** έχουν μετοχή σε **-ημένος** και **-ισμένος**. Π.χ. αγαπώ – αγαπημένος, δυστυχώ – δυστυχισμένος. **Εξαιρείται** το: μεθώ – μεθυσμένος.

Τα ρήματα της **Α' συζυγίας** που έχουν χαρακτήρα του θέματος χελικό σύμφωνο (**π, β, φ, πτ**) γράφονται στη μετοχή με δύο **μμ**. Π.χ. θάβω – θαμμένος, βάφω – βαμμένος.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αιτιολογικές προτάσεις λέγονται οι δευτερεύουσες προτάσεις που εισάγονται με τους **αιτιολογικούς συνδέσμους** ή με λέξεις και φράσεις που χρησιμοποιούνται ως αιτιολογικοί σύνδεσμοι (που, καθώς, μια που κ.ά.).

Οι αιτιολογικοί σύνδεσμοι είναι: **γιατί, διότι, επειδή, αφού**.

Οι αιτιολογικές προτάσεις εξαρτώνται από ρήματα που δηλώνουν ψυχική κατάσταση (αισθάνομαι, χαίρομαι, λυπάμαι) ή από οποιοδήποτε άλλο ρήμα ή έκφραση που χρειάζεται αιτιολόγηση.

Οι αιτιολογικές προτάσεις **φανερώνουν την αιτία** για την οποία γίνεται αυτό που δηλώνει η πρόταση που προσδιορίζεται.

Οι αιτιολογικές προτάσεις χωρίζονται με **κόμμα** από την κύρια πρόταση.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Γράψε τα παρακάτω επίθετα και στα τρία γένη: έξυπνος, όμορφος, ευγενικός, θαρραλέος, χαμηλός.

ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ
Ο έξυπνος	η έξυπνη	το έξυπνο
Ο όμορφος	η όμορφη	το όμορφο
Ο ευγενικός	η ευγενική	το ευγενικό
Ο θαρραλέος	η θαρραλέα	το θαρραλέο
Ο χαμηλός	η χαμηλή	το χαμηλό

2. Συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις με το σωστό επίθετο, στο σωστό τύπο: φωτεινός, σοφός, σπάνιος, χάρτινος, πονηρός, μικρός, βαθύς.

Εχτές, ο Άγγελος έφερε στο σχολείο μερικά **σπάνια** χαρτονομίσματα.

Το πάθημα της **πονηρής** αλεπούς της έγινε μάθημα.

Βούτηξε στα νερά της **βαθιάς** θάλασσας και δροσίστηκε.

Ο Θαλής ο Μιλήσιος ήταν ένας από τους 7 **σοφούς** ανθρώπους της αρχαιότητας.

Μου αρέσει να κοιτάζω τις **φωτεινές** επιγραφές, στους δρόμους.

Στο σχολείο φτιάχνουμε πολλές **χάρτινες** κατασκευές.

Μου αρέσει να ακούω το γέλιο των **μικρών** παιδιών.

3. Γράψε δίπλα σε κάθε ρήμα την παθητική του μετοχή.

διαμαρτύρομαι: **διαμαρτυρόμενος** μεθώ: **μεθυσμένος**

αποθαρρύνω: **αποθαρρημένος** εκπαιδεύω: **εκπαιδευμένος**

λυγίζω: **λυγισμένος** γράφω: **γραμμένος**

ζωγραφίζω: **ζωγραφισμένος** κόβω: **κομμένος**

4. Συμπλήρωσε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τις παθητικές μετοχές των ρημάτων που βρίσκονται στην παρένθεση.

Έφερε το τετράδιο με τις **λυμένες** (λύνομαι) ασκήσεις.

Το νερό της περιοχής είναι **μολυσμένο** (μολύνομαι) και δεν πίνεται.

Οι **καταζητούμενοι** (καταζητούμαι) δραπέτες συνελήφθησαν.

Ο **βραβευμένος** (βραβεύομαι) ποιητής επισκέφτηκε το σχολείο μας.

Η στολή μου ήταν **ραμμένη** (ράβομαι) από την αγαπημένη μου γιαγιά.

5. Συνδέω τις προτάσεις με έναν αιτιολογικό σύνδεσμο, βάζοντας και κόμμα.

Η ζέστη ήταν αφόρητη και ο ιδρώτας έτρεχε στο πρόσωπό μας.

Ο ιδρώτας έτρεχε στο πρόσωπό μας, γιατί η ζέστη ήταν αφόρητη.

Τα παιδιά φώναζαν δυνατά και το μωρό έβαλε τα κλάματα.

Το μωρό έβαλε τα κλάματα, επειδή τα παιδιά φώναζαν.

Δεν έφαγα τίποτα και πόνεσε το στομάχι μου.

Πόνεσε το στομάχι μου, γιατί δεν έφαγα τίποτα.

Διάβασα πολύ και πήρα μεγάλο βαθμό.

Πήρα μεγάλο βαθμό, γιατί διάβασα πολύ.

Άρχισε να φυσάει δυνατά και έκλεισα το παράθυρο.

Έκλεισα το παράθυρο, επειδή άρχισε να φυσάει δυνατά.